

# Uluslararası sistemin yeni değerleri ve Risale-i Nur'un benimsediği ilkeler

Ertan Efegil

Prof. Dr. Sakarya Üniversitesi  
İİBF/Uluslararası İlişkiler Bölümü

## Özet

Uluslararası sistemin yeni değerlerinin ne olacağı günümüz tartışmalarından biridir. Uluslararası toplumun inşasının mümkün olup olmadığı, eğer mümkün ise hangi açılardan mümkün olduğu ve bu uluslararası toplumun ne tür evrensel ilkeler ve değerler üzerine inşa edileceği soruları sıkça sorulmaktadır. Bu çalışmada, günümüz uluslararası sistemin benimsediği ilkeler ve Uluslararası İlişkiler Uzmanlarının savunduğu temel değerler izah edilecektir. Risale-i Nur'da Bediüzzaman'ın savunduğu değerler ortaya konulacaktır. Ardından da bu iki anlayış karşılaştırılacaktır. Bu sayede, aslında Bediüzzaman'ın günümüz uluslararası ilişkiler toplumu için arzu edilen ilkeleri, teorik açıdan Risale-i Nur'da ortaya koyduğunu ve benimsemiş olduğunu gözlemlemiş olacağız.

## Anahtar Kelimeler

Uluslararası sistem, soğuk savaş sonrası, demokratik toplum, hürriyet, milliyet, anarşi ve terör, İslâm birliği

## Giriş

Soğuk Savaş döneminde, uluslararası siyasal sistemin temel ilkeleri arasında, savaş, istikrar, ulusal çıkarlar, ulusal güvenlik, müttefik ülkeler, askeri ittifaklar, askeri müdahaleler, terör eylemleri ve doğal kaynaklar üzerinde mutlak siyasi ve askeri hâkimiyet ilkeleri yer alıyordu. Bu dönemde, ulusal ve bölgesel çıkarların selameti açısından askeri güç kullanılması olağan karşılanıyordu. Dünya zaten iki süper güç arasında paylaştırılmıştı. Bu iki süper güç de, kendi etki alanlarında yer alan müttefik ülkelerin iradeleri

*Soğuk Savaşın bitmesiyle birlikte, "uluslararası siyasal sistem" kavramından uzaklaşan Uluslararası İlişkiler Uzmanları, dünyadaki gelişmeleri, realist perspektif yerine, daha liberal kuram üzerinden incelemeye başlamışlardır.*

üzerinde tam bir hâkimiyet içerisindeydi. O nedenle bölgesel güç olsa bile, müttefik devletlerin kendi iradeleriyle dış politika izlemeleri mümkün değildi. Bu nedenle iki kutuplu dünya düzeninde, demokrasiden, insan haklarından, karşılıklı işbirliğinden bahsetmek mümkün olamamıştır. Zaten bu durumdan ötürü uluslararası ilişkiler uzmanları da daha çok realist kuram üzerinden, askeri, siyasi ve ekonomik hâkimiyet anlayışına dayanarak dünya siyasetindeki gelişmeleri yakından izlemişlerdir.

Soğuk Savaşın bitmesiyle birlikte, "uluslararası siyasal sistem" kavramından uzaklaşan Uluslararası İlişkiler Uzmanları, dünyadaki gelişmeleri, realist perspektif yerine, daha liberal kuram üzerinden incelemeye başlamışlardır. Artık günümüzde, uluslararası toplumun inşasının mümkün olup olmadığı, eğer mümkün ise hangi açılardan mümkün olduğu ve bu uluslararası toplumun ne tür evrensel ilkeler ve değerler üzerine inşa edileceği soruları sorulmaya başlanmıştır.

Mevcut çalışmada, günümüz uluslararası sistemin benimsediği ilkeler ve Uluslararası İlişkiler Uzmanlarının savunduğu temel değerler izah edilecektir. Risale-i Nur'da Bediüzzaman'ın savunduğu değerler ortaya konulacaktır. Ardından da bu iki anlayış karşılaştırılacaktır. Bu sayede, aslında Bediüzzaman'ın günümüz uluslararası ilişkiler toplumu için arzu edilen ilkeleri, teorik açıdan Risale-i Nur'da ortaya koyduğunu ve benimsemiş olduğunu gözlemlemiş olacağız.

## ULUSLARARASI SİYASETİN YENİ İLKELERİ VE DEĞERLERİ Uluslararası sisteme hâkim olan/olması istenilen değerler ve ilkeler

- Soğuk Savaş Dönemi**
- Savaş, istikrar, ulusal güvenlik, askeri ittifaklar, terör, doğal kaynaklar üzerinde mutlak hâkimiyet, stratejik rekabet.
  - Uluslararası siyasal sistem, uluslararası topluma doğru evrilmektedir.
  - Uluslararası toplum, ortak çıkarlar, değerler ve kurallar olmadan oluşamaz.
  - Benimsenmesi istenilen ortak çıkarlar, değerler şunlardır:
    - Barış, özgürlük, sosyal ilerleme, insan haysiyeti, eşit haklar, fakirliği ve açlığı ortadan kaldırma, hoşgörü, dayanışma, cehaleti ortadan kaldırma, temel ve hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması, katılımcı demokrasi, hukukun üstünlüğü.
  - Bireylerin davranışları, diğerlerini de etkilemektedir. Herkes birbirlerinin haklarına saygı duymalıdır.
  - Gelir dağılımdaki adaletsizlik, toplum huzurunu tehdit etmektedir.
  - Karşılıklı güvensizlik, hoşgörüsüzlük, korku toplumda hâkimdir.
  - Toplumlar, kendi değer yargılarının üstünlüğünü savunduklarında, ayrımcı politikalar izleyebiliyorlar.
  - Din, cemaat, ırk, milliyet, mezhep temelli çatışmalar ortaya çıkıyor.
  - Çok kültürlülük içerisinde, devletler ve bireyler kendi kimliklerini özgürce ifade edebilmelidir.
- Soğuk Savaş Sonrası Dönem**
- Din özgürlüğü, fikir özgürlüğü esastır.
  - Hukukun üstünlüğü, katılımcı demokrasi, çok partili seçimler, hukuk önünde eşitlik gibi temel ilkeler devlete hâkim olmalıdır.
  - İşbirliği devletlerarasında esas olmalıdır.

Günümüzde uluslararası siyasal sistemin uluslararası topluma doğru evrilmesi konusu akademisyenler ve siyasetçiler arasında tartışılmaktadır. Bu tartışmaların merkezinde ise, uluslararası toplumun benimseyeceği ortak değerlerin ve kuralların neler olacağı yönünde görüşler yer almaktadır. Ortak çıkarlar, değerler ve ilkeler olmadan uluslararası toplumdan bahsetmenin mümkün olmadığını ifade eden akademisyenler, uluslararası toplumun uluslararası düzen ile doğrudan bağlantılı olduğunu düşünmektedir.

Dünya liderlerinin söylemlerine ve Küresel Ahlak Derneği'nin belgeleme baktığımızda, uluslararası toplumun benimsemesi gereken temel değerler ve ilkeler şunlardır: Barış, özgürlük, sosyal ilerleme, insan haysiyeti, eşit haklar, fakirliği ve açlığı ortadan kaldırma, evrensel temel eğitimi yaygın hale getirme, hoşgörü, dayanışma, doğaya saygı, herkesin sorumluluğu paylaşması, temel insan hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınması, demokrasi, hukukun üstünlüğü ve benzeri.

Dernek yetkililerine göre, diğer insanların davranışları, doğrudan toplumun genelini etkilemektedir. Bu nedenle herkes kendi davranışlarında dikkatli davranmak ve diğerlerinin haklarına saygı göstermek zorundadır. Toplumlar arasında ve içerisinde zengin-fakir ayrımının hızla artması, toplumun huzuru ve istikrarı açısından tehdit oluşturmaktadır. Karşılıklı güvensizliğin, hoşgörüsüzlüğün ve korkunun hâkim olduğu bir toplum içerisinde yaşamak zorunda kalan insanlar, özellikle çatışmacı bir anlayışla kendi değer yargılarının üstünlüğünü savundukları zaman, diğer insanlara karşı ayrımcı ve baskıcı yaklaşımlar benimseyebilmektedir. Bu da maalesef din, cemaat, ırk, milliyet ve mezhep temelli çatışmaların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu çatışmalarda, etnik temizlik, soykırım, terörizm, korkunun yayılması, medeniyetler çatışması gibi sonuçlara sebebiyet vermektedir.

Çok kültürlülüğün savunulduğu günümüz dünyasında, devletlerin ve insanların kendi kimliklerini özgürce ifade etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Başkalarına zorla dini değerlerin aşılmasının etnik ve dinsel çatışmalara neden olduğunu belirten akademisyenlere göre, hukukun üstünlüğü, katılımcı demokrasi, çok partili seçimler ve hukuk önünde eşitlik gibi temel ilkeler devlet sisteminde hâkim hale getirilmelidir.

Sorunların barışçıl yöntemlerle çözülmesi taraftarı olan yetkililer, küresel sorunların çözümünde herkesin sorumluluk üstlenmesi ve işbirliği içerisinde bulunması gerektiğine inanmaktadır. Şiddetten kaçınılması gerektiğinin altının çizen uzmanlar, devlet kurumlarının ve liderlerin hesap verebilir konumda olmasını istemektedir.<sup>1</sup>

*Çok kültürlülüğün savunulduğu günümüz dünyasında, devletlerin ve insanların kendi kimliklerini özgürce ifade etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır. Başkalarına zorla dini değerlerin aşılmasının etnik ve dinsel çatışmalara neden olduğunu belirten akademisyenlere göre, hukukun üstünlüğü, katılımcı demokrasi, çok partili seçimler ve hukuk önünde eşitlik gibi temel ilkeler devlet sisteminde hâkim hale getirilmelidir.*

1. <http://www.weltethos.org/index-en.php>; Barry Buzan, "From International System to International Society: Structural Realism and Regime Theory meet the English society", International Organization, Cilt 47, Sayı 3, Haziran 1993, s. 327-352; Thomas M. Franck, "Globalization, International Institutions, and the Erosion of National Sovereignty and Democracy: Fairness in International Law and Institutions", Michigan Law Review, Cilt 95, Sayı 6, 1997, s. 1944-1969; Interaction Council, "Universal Declaration of Human Responsibilities", <http://interaction-council.org/universal-declaration-human-responsibilities>.

*Bediüzzaman'ın, demokrasi, devlet sistemi, hürriyet, İslâm Birliği, milliyet, anarşi, terör ve siyasal İslâm söylemlerinde ortaya koyduğu fikirler, mevcut evrensel değerler ile uyumludur.*

<b>Hürriyet Anlayışı</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>- Vicdan hürriyetine ve fikir özgürlüğüne önem verilmektedir.</li><li>- Milletin hâkimiyeti/katılımcı demokrasi fikrine destek verilmektedir.</li><li>-İnsanların birbirlerine hasmane duyguları olmayacaktır.</li><li>-İstibdatın yeşermesi sözkonusu değildir.</li><li>-Hürriyet, eşit hakları gözetmektedir. Sorumsuzluk ve başıbozukluk değildir.</li><li>-Azınlık haklarını desteklemektedir.</li></ul>
<b>Devlet Sistemi</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>-Hukukun üstünlüğüne, Şura ve Meşverete dayalı bir sistem önerilmektedir.</li><li>-Herkesin yönetimde söz sahibi olduğu,</li><li>-Salt kuvvetin geçerli olmadığı,</li><li>-Din ve vicdan hürriyetine saygılı bir sistem.</li></ul>
<b>Demokratik Toplum Düşüncesi</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>-İstibdata karşıdır. İstibdat suistimale açık, zorbalığa müsait bir rejimdir.</li><li>-İstibdat ayrımcılığı esas almaktadır.</li><li>-İstibdat, insanların kendilerini geliştirmelerine manidir.</li><li>-Faziletli ve eğitilmiş insanlar yetiştirilmelidir.</li></ul>
<b>Milliyet Anlayışı</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>-Menfi milliyete karşıdır.</li><li>-Müspet milliyet – insan kardeşliğini, toplum tabakaları arasındaki dayanışmayı kuvvetlendirmektedir. Farklı milliyetler arasında yardımlaşmaya ve dayanışmaya neden olmaktadır.</li></ul>
<b>Cihad ve Diyalog</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>-Dar-ül İslâm ve Dar-ül Harb ayırımına itibar etmemektedir.</li><li>-Manevi cihad – iman hikmetini ve dini nasihatı merkeze almaktadır.</li><li>-Gerçek Müslümanlar ile gerçek Hıristiyanlar arasında diyalogu destekliyor.</li></ul>
<b>Terör</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>-Müspet hareketi savunuyor.</li><li>-merhamet, hürmet, emniyet, haramdan çekinmek ve serseriliği bırakıp itaat etmek gibi prensipleri öneriyor.</li><li>-Merkezi otoriteye karşı halkın silahlı eyleme başvurmasına onay vermiyor.</li><li>-Siyasal İslâm'ı da desteklemiyor.</li></ul>

Yukarıda ifade edilen ve uzmanlar ve yetkililer tarafından uluslararası topluma hakim olması istenen ilkeler, aslında Bediüzzaman tarafından Risale-i Nur Külliyyatı'nın çeşitli yerlerinde ifade edilmiş, önerilmiş ve savunulmuştur. Özellikle Bediüzzaman'ın, demokrasi, devlet sistemi, hürriyet, İslâm Birliği, milliyet, anarşi, terör ve siyasal İslâm söylemlerinde ortaya koyduğu fikirler, mevcut evrensel değerler ile uyumludur.

## **Hürriyet anlayışı**

Bediüzzaman, eserlerinde vicdan hürriyetine ve fikir özgürlüğüne ayrı bir önem vermekte ve bu özgürlük sayesinde insanların gerçek kendi yara-

tılış ilkelerine uygun olarak gelişme göstereceğini düşünmektedir. Bu ilkeleri hayata geçirdiğini düşündüğü için Bediüzzaman, katılımcı demokrasi (meşrutiyet/cumhuriyet) yani milletin hâkimiyeti fikrine destek vermektedir. Bediüzzaman'a göre, bu tür özgürlüklerin olduğu ortamda diğerlerine karşı hasmane duyguların olmayacağını, istibdatın yeşermesinin mümkün olmadığını öngörmektedir.

Ancak Bediüzzaman'a göre, herkesin eşit haklarını gözeten hürriyet fikri de, sorumsuzluk ve başıbozukluk anlamına gelmemektedir. İnsanların özgürlüğü, diğer insanların hak ve özgürlükleri ile sınırlıdır.

Azınlıklar konusunda ise, Bediüzzaman'ın görüşleri günümüz şartlarını da öngörmektedir. Bediüzzaman, Rum ve Ermenilerin de özgürlüklerinin olduğunu kabul etmekte, bu kişilere zulmedilmesini tasvip etmemektedir. Kendilerinin özgürce dini ve kültürel gereklerini yerine getirmesine onay vermektedir. Hatta bu kişilerin işlerinde ehil olduğu alanlarda öncelikle çalışmalarını desteklemektedir. Böylece fen ve zanaatta, millet, mezhep, kabile gibi farklılıkları gözetilerek karar alınmasına karşı çıkmaktadır.<sup>2</sup>

## Devlet sistemi

Temel hak ve özgürlükler temelinde hürriyeti tanımlayan Bediüzzaman, devlet otoritesinin mutlak olduğu anlayışını reddetmektedir. Hukukun üstünlüğüne, şura ve meşverete dayalı, herkesin yönetimde söz sahibi olacağı ve salt kuvvetin geçerli olmadığı bir devlet anlayışı öngörmektedir.

Dindar demokrat anlayışı benimseyen Bediüzzaman, devletin, laiklik bakımından, inananlar ile inanmayanlar arasında eşit mesafede bulunmasını, dini cemaatlerin özgürce tebliğ vazifelerini görmelerine yardımcı olmasını arzulamaktadır. Sonuçta devlet, herkesin din ve vicdan özgürlüğüne saygı duymalıdır.<sup>3</sup>

## Demokratik toplum düşüncesi

Bediüzzaman, istibdat yönetimlerinin, İslâm dünyasının gelişmesine mani olduğunu ifade etmektedir. Bu tür yönetimler, suiistimale açık, zorbalığa müsait rejimlerdir. Ayrımcılığı esas alan bu rejimler, insanların insani koşullar altında kendilerini geliştirmelerine ve yaşamlarını sürdürmelerine engel olmaktadır.

Demokraside, herkesin yönetimde söz sahibi olması nedeniyle ve kendisini geliştirme imkanı bulmasından ötürü, imtiyazların olmadığı bir toplum yapısı öngörülmektedir.

Bediüzzaman, demokrasinin geliştirilmesi için toplumda faziletli ve eğitimli insanların yetiştirilmesinin gerekliliğine vurgu yapmaktadır.<sup>4</sup>

*Bediüzzaman'a göre, herkesin eşit haklarını gözeten hürriyet fikri de, sorumsuzluk ve başıbozukluk anlamına gelmemektedir. İnsanların özgürlüğü, diğer insanların hak ve özgürlükleri ile sınırlıdır.*

2. Recep Ardoğan, "Hutbe-i Şamiye ve İslâm'ın Hürriyet Anlayışı", Köprü Dergisi, Sayı 114, Bahar 2011; Furkan Aydın, "Münazarat: Yüz Yıllık Demokrasi Manifestosu", Köprü Dergisi, Sayı 104, Güz 2008.

3. Nuri Çakır, "Bediüzzaman'a göre İslâm Devleti ve Anayasasının Yeri-Zamanı-Modern Zamanlarda Devletin Dinle İlişkisi", Köprü Dergisi, Sayı 105, Kış 2009.

4. Ahmet Battal, "Bediüzzaman ve Demokratik Toplum Tasavvuru", Köprü Dergisi, Sayı 111, Yaz 2010.

Bediüzzaman,  
öncelikle İslâm'ı  
radikal şekilde  
tanımlayan bazı  
İslâmcı düşü-  
nürlerin aksine,  
dünya siyasetini  
Dar-ül İslâm ve  
Dar-ül Harp ola-  
rak ikiye ayırma-  
maktadır. Aksine  
Bediüzzaman,  
Müslümanların  
özgürce yaşaya-  
bildikleri, gayri  
İslâm ülkelerini  
Dar-ül Harp kap-  
samında değerlen-  
dirmemekte ve bu  
ülkelerin rejim-  
lerine itaatsizlik  
edilmesine karşı  
çıkılmaktadır.

## Milliyet anlayışı

Bediüzzaman, bir ırkın, mezhebin, inancın, etnik yapının üstünlüğünü ve ayrıcalığını öngören menfi milliyetçilik anlayışına şiddetle karşı çıkmaktadır. Bu tür milliyet anlayışı ise, farklı gruplar arasında çatışmalara ve sürüşmelere neden olacaktır.

Diğer taraftan müspet milliyet, İslâm kardeşliğinin kuvvetlenmesine vesile olmaktadır ve farklı milliyetler arasında yardımlaşmaya ve dayanışmaya neden olmaktadır. Bediüzzaman'a göre, İslâm kardeşliği, din, etnisite ve milliyet üstü bir değerdir ve bu görüş, farklı milliyetlere saygılıdır. Zaten farklı dinler arası diyalogu da destekleyen Bediüzzaman, sonuçta farklı dinlere de saygılı bir yaklaşım benimsemektedir. Sonuçta müspet milliyet anlayışı, ayrılıkçı değil, kuşatıcı ve bütünleştiricidir.<sup>5</sup>

## İslâm birliği

Bediüzzaman, İslâm ülkeleri ve halkları arasında kardeşliği savunurken, aynı zamanda bu ülkeler ve halklar arasında kültürel, diplomatik ve ekonomik işbirliğini öngörmektedir. Risale-i Nur'da nihai olarak siyasi bütünleşmeden bahsedilmese de, yine de İslâm ülkeleri arasında karşılıklı işbirliğinin gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Aslında günümüz İslâm dünyasında çeşitli sorunlar ile karşı karşıya kalan İslâm ülkeleri arasında bölgesel ve küresel düzeyde bir işbirliğinin gerekliliği konusu her şartta ifade edilmektedir.

Bediüzzaman, haklı olarak İslâm ülkelerinin başındaki yegâne sorunları şu şekilde ifade etmektedir: Otoriter idareler, mezhep taassubu, rejim kaygısı, ırkçılık ve kabilecilik, ekonomik açıdan fakirlik ve eğitimsizlik.<sup>6</sup>

## Cihad anlayışı ve diyalog

Bediüzzaman, öncelikle İslâm'ı radikal şekilde tanımlayan bazı İslâmcı düşünürlerin aksine, dünya siyasetini Dar-ül İslâm ve Dar-ül Harp olarak ikiye ayırmamaktadır. Aksine Bediüzzaman, Müslümanların özgürce yaşayabildikleri, gayri İslâm ülkelerini Dar-ül Harp kapsamında değerlendirmekte ve bu ülkelerin rejimlerine itaatsizlik edilmesine karşı çıkmaktadır. Hatta Müslümanların azınlıkta olduğu, ancak dini inançlarını özgürce yaşayabildikleri ülkeleri, Dar-ül Harp olarak görmemektedir. Bu görüşüyle, Bediüzzaman, dünya genelinde barış ve istikrarın inşasına ciddi düzeyde katkı yapmaktadır. Bediüzzaman için önemli olan bütün insanlığın huzursuzdur.

Bu anlayışına uygun olarak, Bediüzzaman, Cihat kavramını, maddi açıdan değil, manevi açıdan değerlendirmektedir. Bediüzzaman, iman hizmetini ve dini nasihati merkeze almakta ve gayri-Müslim ülkelere karşı silahlı güç kullanılmasına karşı çıkmakta ve terör eylemlerine destek vermemektedir.<sup>7</sup>

5. Kadir Canatan, "Bütünleşme ve Ayrışma Çerçevesi Olarak Milliyetçilik ya da "Millet Olma"nın Halleri", Köprü Dergisi, Sayı 111, Yaz 2010.

6. Ali Bakkal, "Günümüzde İslâm Birliği İdeali", Köprü Dergisi, Sayı 108, Güz 2009.

7. Thomas Michel S.J., "Said Nursi'nin Düşüncesinde Diyalog ve İblas", Köprü Dergisi, Sayı 85, Kış 2004; Bünyamin Duran, "Direnme Hakkı" ve Bediüzzaman'ın "Siyaset'e Yaklaşımı", Köprü Dergisi, Sayı 50, Bahar 1995.

8. Nuri Çakır, Bediüzzaman'a göre İslâm Devleti ve Anayasasının Yeri-Zamanı-Modern Zamanlarda Devletin Dinle İlişkisi.

Bu görüşüne paralel olarak, Bediüzzaman'a göre, Müslümanların düşmanı, tüm Hıristiyanlar değil, dinsizlerdir. Bediüzzaman, gerçek Müslümanlar ile gerçek Hıristiyanlar arasında dinsizlere karşı diyalogun söz konusu olabileceğini düşünmektedir. Bu iki kesim arasındaki ilişkiler, iman esaslarını savunmak için geliştirilmelidir. Bediüzzaman, farklı düşüncelere karşı olumlu bir yaklaşım içerisinde bulunulmasını savunmaktadır. Bu çerçevede Bediüzzaman, farklı toplumların hatalarına ve farklılıklarına rağmen karşılıklı hoşgörüyü desteklemektedir.<sup>8</sup>

## Anarşi, terör ve Siyasal İslâm

Bediüzzaman, merkezi otoriteye karşı halkın silahlı eylemlere başvurmamasına onay vermemektedir. Bu konuda müsbet hareketi benimseyen Bediüzzaman, yöneticilerin zorbalığına karşılık, "her şeye rağmen olumlu, ılımlı, sabırlı, hoşgörülü davranmayı vazgeçilmez prensip" olarak sunmaktadır.

Bediüzzaman, alimlerin, yönetim içerisindeki ılımlı gruplara karşı muhabbeti arttırmasını, bu sayede onları ikna etmesini arzu etmektedir. Bu ikna sürecinde, yönetimlerin yumuşamaları, zorbalıklarına sona vermeleri sağlanabilecektir. Özellikle ikna ve tefekkürün, yumuşak sözlülüğün, olumlu ve ılımlı davranışın olduğu bir ortamda anarşi ve teröre başvurulmasına gerek yoktur.<sup>9</sup>

Kısa sürede silaha başvurulması, yöneticilerin makamlarının muhaliflerce tehdit edilmesi halinde, zorba yöneticilerin, işbirliği yapmaktan ve daha ılımlı politikalar izlemekten sakınacağını, böylece uzun vadede ülkenin ve ülke insanlarının geriye dönüşü olmayan zararlar görebileceğini ifade etmektedir. Suriye'deki gelişmeleri düşündüğümüzde, Bediüzzaman'ın bu tespiti gerçekçi görünmektedir.

Son olarak Mustafa Özcın'a göre Bediüzzaman, siyasal İslâm kavramına da onay vermemektedir. Siyasal İslâm'da, fikirler, liderler, cemaatlar ve siyaset ön plana çıkmakta, İslâm ve Allah inancı geri plana itilmektedir. Bu açıdan siyasal İslâm, hizipçiliğe, ayrımcılığa ve maalesef teröre imkan tanıyabilmektedir.<sup>10</sup>

## Değerlendirme

Görüldüğü üzere Bediüzzaman'ın çok önceden önerdiği bir çok kavram, günümüz uluslararası ilişkiler uzmanları tarafından savunulmaktadır. Barış, demokrasi, temel hak ve hürriyetlerin güvence altına alınması, hukukun üstünlüğü, fikir ve din özgürlüğü gibi kavramların devletler ve halklar tarafından benimsenmesi ve uygulanması halinde dünya barışının gerçekleşeceği yönünde düşünceler mevcuttur.

*Bediüzzaman,  
siyasal İslâm  
kavramına  
da onay  
vermemektedir.  
Siyasal İslâm'da,  
fikirler, liderler,  
cemaatlar ve  
siyaset ön plana  
çıkarmakta, İslâm ve  
Allah inancı geri  
plana itilmektedir.  
Bu açıdan siyasal  
İslâm, hizipçiliğe,  
ayrımcılığa  
ve maalesef  
teröre imkan  
tanıyabilmektedir.*

9. Vehbi Karakaş, "Çağımızda Barış ve Muhabbetin Sembolü: Bediüzzaman Said Nursi", Köprü Dergisi, Sayı 94, Bahar 2006.

10. Mustafa Özcın, "İmam Rabbani ve Bediüzzaman Vizyonuyla Siyasal İslâm", Köprü Dergisi, sayı 72, Güz 2000.

Günümüz sorunlarına baktığımızda temel nedenlerin yine Bediüzzaman'ın ifade ettiği gibi menfi milliyetçilik, cehalet, fakirlik, yolsuzluk ve otoriter rejimler olduğu ifade edilmektedir.

Bediüzzaman'ın savunduğu ilkeler, günümüzdeki uluslararası sorunların çözümü konusunda rehberlik edecek niteliktedir. Zaten Risale-i Nur'da savunulan görüşler günümüz sorunlarının çözümü için savunulan temel kavramlardır. Örneğin maddi cihad kavramını benimseyen radikal İslâmi gruplar, kendi mezheplerinin ve görüşlerinin diğerlerine karşı üstünlüğünü savunarak, maalesef dinler arası veya farklı milliyetler arası çatışmaların çıkmasına neden olmaktadır.

Günümüz sorunlarına baktığımızda temel nedenlerin yine Bediüzzaman'ın ifade ettiği gibi menfi milliyetçilik, cehalet, fakirlik, yolsuzluk ve otoriter rejimler olduğu ifade edilmektedir.

Sonuçta Bediüzzaman günümüz küresel sorunlarının çözümü konusunda bazı rehber kavramları ve ilkeleri Risalelerinde örnekleriyle anlatmıştır. Bize düşen görev bunları dikkatlice incelemek ve günümüz sorunlarına uyarlamaya gayret etmektir.



### Abstract

What are the new values of the international system is an issue being discussed nowadays. Other related questions being often asked are: Is it possible to build an international society and from what angles? What are the universal principles and values upon which this international society should be built? In this study first we are going to explain the principles assumed by the international system and the fundamental values advocated by the specialists of International Relations. Then we will put forward the values declared by Beduzzaman in the Risale-I Nur and compare both outlooks. Thus we will be able to observe that Bediuzzaman has laid down theoretically and accepted in Risale-I Nur the principles desired for an international relations society

### Key Words

International system, post-cold war period, democratic society, freedom, nationality, anarchy and terror, Islamic Unity

